

sanguine redemptoris: non autem tenebat nos nisi vinculis peccatorum. „ De secundo, scilicet ut absolutos revocaret, Isa 44: „ Convertere ad me, quoniam redemi te, „ Glossa, „ sanguine: „ quod si feceris, caelum et terra, et omnia elementa in salute tua laetabuntur: e contra, si non feceris, omnia contra te pugnant. Sapient. 5: „ Armabit creaturam etc. „ Porrexit itaque Christus manum in cruce, et libavit sanguinem, solvens omnes a vinculis peccatorum; et adhuc quasi aufugientem manu cruenta revocat peccatorem. Isa 46: „ Ego sum vocans ab oriente avem quasi de longe, „ scilicet de statu peccati revocans instabilem et refugam animam. Secundo de pedibus fudit sanguinem ut antiquos justos de limbo inferni educendos demonstraret, et ad patriam caelestem deduceret. De primo Thren. 1: „ Torcular calcavit Dominus virgini Juda. „ Arbor et tortura arboris significat passionem Christi in ligno crucis: qui vero in torculari calcatur, sanguinem uvae pedibus fundit, ut multos ex eo laetos faciat. Christus ergo virgini Juda torcular calcavit, qui in passione crucis sanguinem effudit, et justos in fide corruptos de inferno liberans laetificavit. Zach. 9: „ Tu quoque in sanguine testamenti tui eduxisti vinetos de lacu, in quo non est aqua, „ scilicet caelestis refrigerii. De secundo, ut scilicet eductos de inferno ad caelestem patriam deduceret. Hebr. 9: „ Christus assistens Pontifex etc. „ usque „ introivit „ et non solus, sed cum magno exercitu justorum, quos de inferno eruens secum duxit. Psal. 67: „ Ascendens in altum etc. „ Isa. 60: „ Dicunt Angeli, Quis est iste qui venit de Edom etc. „ et post: „ Gradiens in multitudine virtutis suae, „ idest ascendens cum multis fidelibus, quos de infernis potenter secum duxit. Tertio fudit sanguinem de vulnere lateris et cordis, ut discipulos in fide dubios, et alios multos in fide et bonae vitae stabilitate tentatos, et ideo frigidos et quasi mortuos calefaceret et revivificaret, et revivificatis suo sanguine iter caeleste significaret, ut post ipsum ruenter currerent. De primo Joan. 19: „ Unus militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exivit sanguis, „ qui scilicet est calidus et in quo est vita hominis, ut eos frigidos in fide calefaceret, et quasi mortuos in vita bona revivificaret. Psal. 101: „ Similis factus sum pellicano solitudinis. „ Pellicanus avis est quae mox natos et contra eam se erigentes occidens, et mortuos triduo deplorans, cum rostro latus proprium fodit, et sanguinem in eos fundens revivificat. Sic Christus frigidis in fide, et peccatis mortuis subvenit sanguine cordis. De secundo quasi vivificatis ad instar ferae vulneratae iter caeleste suo sanguine significat, et sequendum demonstrat. Cant. 3: „ Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa „ quia attende me vulneratum propter te: vide sanguinem meum, et sequere me. Joan. 20: Venit Jesus, et

ostendit discipulis manus et latus, „ scilicet cruentum, non solum ut eos in fide confortaret, sed ut per multas tribulationes monstraret. 1 Petr. 2: „ Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum etc. „ Hebr. 13: „ Jesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. „ Exeamus ergo ad eum extra castra, scilicet delicias carnis fugientes, et passionem ejus imitantes. Cantic. in fine: „ Fuge dilecte mi, et assimilare capreae hinnuloque cervorum: „ quasi diceret: Curre coram nobis, ut fera corde vulnerata, et sanguine tuo caelestem semitam nobis ostende, donec te comprehendamus, et in te delicias aeternas capiamus. 1 Epist. Cor. 9: „ Sic currite, ut comprehendatis. „ Amen.

CAPUT XXIX.

De consecratione Sanguinis Christi, secundo modo, scilicet ut in Sacramento sumitur.

„ Bibite ex hoc omnes. Hic est sanguis meus, „ Matth. 26, Sanguis Christi tribus modis potest considerari. Primo, ut in cruce ab infidelibus funditur: secundo, ut in Sacramento a fidelibus sumitur: tertio, ut praeter Sacramentum a salvandis spiritualiter bibitur. Primo modo consideratus commendatur ab inaeestimabili pretiositate. Secundo modo a multiplici utilitate. Tertio modo a spirituali suavitate. Quantum ad primum modum semper est memorabilis; quantum ad secundum, venerabilis; quantum ad tertium, desiderabilis. De primo Apocalyp. 5: „ Dignus es Domine, quoniam occisus es, et redemisti nos in sanguine tuo. „ De secundo Matth. 14: „ Hic est sanguis meus novi testamenti. „ De tertio 1 Epist. Cor. 10: „ Omnes patres nostri eundem potum spirituales biberunt. „ De primo modo considerationis jam supra dictum est in duobus sermonibus. Secundo itaque modo consideratur sanguis Christi, ut in Sacramento a fidelibus sumitur. Et circa hoc tria requiruntur: primo, quare sacramentum datur sub specie duplici: secundo, quare populus non sumit sanguinem sicut Sacerdos sub specie vini: tertio, quae sit utilitas sanguinis Christi, ut in Sacramento a fidelibus sumitur. Primo quaeritur quare Sacramentum sumitur sub specie duplici cibi et potus, sive panis et vini. Hujus triplex est ratio: prima ad regalis convivii perfectionem: secunda, ad redemptionis corporum nostrorum, et animarum simul saginationem: tertia, ad memoriam passionis dominicae majorem repraesentationem. De primo Esther 4: „ Rex Assuerus tertio anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis. Cibi inferebantur,

vinum quoque ut magnificentia regia dignum erat. „ Rex iste significat Christum, qui non primo vel secundo anno, idest ante legem, vel sub lege, sed tertio, idest tempore gratiae facit convivium magnis et pueris fidelibus cibi et potus. Ut enim ornatum et perfectionem convivii sui et mensae demonstraret, sub specie panis et vini simul Sacramentum altaris administrat: nam ubi alterum deesset, multum laudabile convivium non esset. De secundo Psalm. 109: „Tu es Sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech, „ qui scilicet obtulit in signum panem et vinum. In pane significans futuram nostrorum corporum redemptionem, in vino animarum. Magister 4 Sentent.: „Quare sub duplici specie sumitur Sacramentum altaris, cum sub altera totus sit Christus? Ideo scilicet ut ostendatur totam humanam naturam, idest corpus et animam assumpsisse, et totam simul redemisse. Panis enim ad carnem refertur, quam scilicet nutrit: vinum ad animam, quia vinum sanguinem operatur, in quo sedes est animae, secundum physicos. Unde si sub alterius specie tantum sumeretur, ad alterius tantum, idest corporis vel animae, non ad utriusque pariter liberationem valere significaretur. „ De tertio 1 Epist. 11: „Hic est calix novi testamenti in meo sanguine: hoc facite quotiescumque sumitis in meam commemorationem, „ idest sanguinem meum bibetis in memoriam meam passionis. Expressius enim Christi passio ad memoriam reducitur per considerationem sanguinis, quam corporis Exod. 12: „Erit sanguis vobis in signum in aedibus, in quibus eritis. „ In signum: sicut enim agnus sine macula occisus est in liberationem Israel de Aegypto, sic sanguis Christi proprium et expressum memoriale est suae passionis. 4 Reg. 3: „Viderunt Moabitae aquas rubeas quasi sanguinem, et dixerunt: Sanguis est gladii: pugnauerunt reges contra se, et caesi sunt mutuo. „ Reges, scilicet Christus et diabolus; ille humilium, hic superbiorum, pugnant in passione Domini, ut quis eorum hominem ad suum servitium obtineret: ambo sunt graviter vulnerati. De primo Job 16: „Hostis meus irruit in me quasi gigas, concidit me vulnere super vulnus. „ De secundo Isaiae 51: „Numquid non tu Domine percussisti superbum, vulnerasti draconem? „ Vulneravit itaque vulnere gravi, qui cum Christi carnem innocentem mordere praesumpsit, latens aculeus divinitatis potentiam malitiae ejus perforando enervavit. Secundo quaeritur, quare populus non accipit sanguinem sub specie vini sicut Sacerdos. Hujus triplex est ratio. Prima est ad habendum vas congruum hujus sanguinis contentivum: sicut enim vinum vas specialius et diligentius praeparatum, in quo servetur, exigit quam panis; sic sub specie vini sanguis Christi sumendus solum Sacerdotibus conceditur, tamquam vasis Domini ad hoc

specialiter consecratis, et sacra religione constrictis, et virtutum pulchritudine excellentius praecornatis. Hinc triplici vasi electo comparantur in scripturis; scilicet altari consecrato, craterae ligatae, aureo scypho. De primo Deut. 12: „Carnibus hostiarum ipse visceris: sanguinem fundes in altari, „ idest committes Sacerdoti, qui debet esse vas specialiter consecratum, et sanctum, et altare dignum ad suscipiendum sanguinem Domini: Glossa Exod. 30: „Altare holocausti significat vitam justorum, qui carnem suam quotidie crucifigunt cum vitiis et concupiscentiis, atque in hostiam Deo viventem offerunt. „ Ad Rom. 12: „Altare holocaustorum est fides pura, doctrina recta, et conversatio bona Christi ministrorum. „ Psalm. 82: „Altaria tua Domine virtutum etc.: „ quasi dicat: O quam sancta, quam ornata, quam dilecta debent esse sanguinis Christi vasa! De secundo Exod. 24: „Tulit Moyses dimidiam partem sanguinis victimarum et misit in crateras. „ Cratera est vas vinarium multis circulis circumligatum, significans religiosorum Sacerdotum vitam virtutibus custoditam, ad Christi sanguinem suscipiendum aptam. Eccle. 6: „Injice pedem tuum in compedes sapientiae, et collum tuum in torques illius. Decor enim vitae est in illo, et vincula illius alligatura salutaris. „ Item infra: Timor Domini scientiae religiositas. Religiositas custodit et justificabit cor, jucunditatem atque gaudium dabit. „ De tertio Eccle. 50: „Sacerdos quasi vas auri solidum, ornatum omni lapide pretioso, „ idest omni genere virtutum, dicit Glossa: „Tale itaque vas exigitur speciale et electum, ad suscipiendum sub specie vini sanguinem Christi. „ Secunda ratio est vitandi periculum effusionis propter multitudinem, quae se circa altare comprimit. Hinc est quod Dominus in coena Apostolis paucis, et ut suis Sacerdotibus non solum corpus in specie panis, sed et sanguinem in specie vini dedit; multitudini hominum in deserto panem sine potu distribuit. Tertia ratio est ad praecavendum erroris periculum. Si enim populus rudis acciperet sanguinem sub specie vini, vix crederet illum esse sub specie panis, cum tamen veraciter sit sub utraque specie. Nam sicut sub specie vini consecrati Christi est sanguis per transubstantiationem, ita ibi est corpus per annexionem: et sicut sub specie panis est corpus Christi per transubstantiationem, ita ibi est sanguis ejus veraciter per annexionem. Haec enim duo, corpus Christi et sanguis, immo haec quatuor, corpus, sanguis, anima et deitas, jam ultra non possunt separari. Unde sicut sumit Sacerdos sanguinem Christi Sacramentaliter de calice, sic populus sumit eum intellectualiter sub specie panis de ipso corpore Christi, et est eis tam utilis et tam dulcis, ut Sacerdotibus qui sumunt eum sub specie vini de calice. Cant. 1: „Botrus Cypri dilectus meus mihi. „ Duo sumo in botro: uvam, scilicet cor-

pus Domini in cibum, et ex uvae sugo dulcem sanguinem in potum. Deut. 33: "Constituit eum Dominus ut sanguinem uvae biberet meracissimum." Per hunc potum rectificat Dominus animam, donec perducat ad vitam aeternam. Joan. 6: "Qui bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam." De dulcedine hujus sanguinis habetur infra serm. 32 circa medium.

CAPUT XXX.

De tertio quod circa Sanguinem Christi quaeritur; et de utilitate Sanguinis digne sumpti.

Quae utilitas in sanguine meo in, et similia ut prius. "Qui bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam." Tertio quaeritur de sanguine Christi, ut in Sacramento sumitur a fidelibus, quae sit utilitas, sive effectus. Ad hoc sciendum, quod sic sumptum possumus considerare tribus modis: scilicet ut potum aquae vivae, ut vinum spirituale, ut sacrosanctum mysterium Ecclesiae. De primo Psal. 77: "Percussit petram, et fluxerunt aquae." Sicut petra significat Christi corpus, ita aquae illae sanguinem illius, qui verus et vivus est potus aquae. De secundo Prov. 9: "Venite, bibite vinum, quod miscui vobis," idest sanguinem Christi multa dulcedine conditum. De tertio Hebr. 13. "Jesus extra portam passus est, ut per suum sanguinem sanctificaret populum." Ergo sanguis Christi res sanctificans est et sacrosancta. Complenda: "Quaesumus, Domine, ut sacrosancta mysteria praesens remedium nobis esse facias et futurum." Juxta considerationem et similitudinem cujuslibet istorum trium habet sanguis Christi triplicem effectum. Primo potest considerari potus sanguinis Christi ut potus aquae vivae. Sed potus aquae, ut dicunt Physici, est humectativus aridorum, extinctivus incensorum, delativus ad membra ciborum. Similiter potus sanguinis Christi, ut significatur per aquam, tres habet effectus in anima fidei. Arida ejus humectat et conjungit, male incensa refrigerat et extinguit, cibum Verbi Dei ad membra vehit, ut bene possint operari. De primo Isai. 44: "Effundam aquam super sitientem, et fluentia super aridam," ut scilicet anima quasi pulvis arida ad fontale deflua et ad malum prona, potu sanguinis Christi perfusa, jungatur, conglutinetur et roboretur ad bona. Psal. 1: "Non sic impii, non sic: sed tamquam pulvis quem projicit ventus a facie terrae," quia tentatio diaboli spargit cogitationes, eorumque desideria, locutiones et opera per diversa vitia. Exod. 5: "Dispersus est populus per universam terram Aegypti ad congregandas paleas," scilicet mundi vanitates. Et contra Joan. 11: "Jesus moriturus

erat," supple, et sanguinem suum daturus, non tantum pro gente, sed ut filios Dei qui dispersi erant, congregaret in unum," scilicet per cordis unionem, linguae refraenationem, sensuum et morum disciplinam, vitae religionem. 1 Epist. Cor. 5: "Sitis nova conspersio, sicut estis azymi," idest per baptismum a vitiis sinceri facti, ita sitis aspersione sanguinis Christi quasi pasta in nova vita et bona compacti. De secundo effectu Psal. 77: "Percussit petram, et fluxerunt aquae," ad refrigerandum scilicet pravae sitis ardorem. Eccles. 3: "Ignem ardentem extinguit aqua," quia sanguis signatus per aquam destruit fervorem irae, avaritiae et pravi amoris et concupiscentiae. Augustinus: "Scribe, Domine Jesu Christe, in corde meo vulnera tua pretioso sanguine tuo, ut legam in eis tuum dolorem ad sustinendum pro te omnem dolorem, tuum amorem ad contemnendum pro te omnem pravum amorem: quia sic apparet, quod sanguis Christi ad instar aquae contra male incensa in nobis valet." De tertio effectu 3 Reg. 19: Elias comedit et bibit aquam, et ambulavit. Potus cibum ad membra vehit, et ad eundem, sive operandum movet: sic potus sanguinis Christi cibum Verbum Dei sive praecepti ad corda defert, ut vires animae et membra corporis secundum illud vivant, et regantur, et bene operentur. Prov. 9: "Comedite, bibite, relinquitte infantiam, et vivite, et ambulate per vias prudentiae." Comedite cibum Verbum Dei et praecepti, et bibite sanguinem Christi, qui scilicet praeceptum ad cor, ad sensus, ad membra deferat, et prava relinquere et bona perficere moneat. Secundo potest considerari sanguis Christi ut vinum spirituale: et secundum hoc habet tres effectus: quia lavat, calefacit, laetificat. Lavat sordes culpa, calefacit corda caritate, laetificat spirituali dulcedine. De primo Genes. 49: "Expectatio gentium lavabit in vino stolam suam, et in sanguine uvae pallium suum," idest fidelem animam. 1 Epist. Joan. 1: "Si in lumine ambulamus, societatem habemus ad invicem, et sanguis Jesu Christi filii Dei emundat nos ab omni peccato," ad Hebr. 9: "Si sanguis hircorum aut taurorum aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi?" Apoc. 22: "Beati qui lavant stolas suas in sanguine agni, ut sit potestas eorum in ligno vitae." De secundo Deut. 32: "Constituit eum, ut comederet medullam tritici," idest dulce corpus Christi, "et sanguinem uvae biberet meracissimum," idest purum et calidum; purum ad maculam iniquitatis, calidum in effectu. Esth. 1: "Assuerus," scilicet beatus, "post nimiam potationem incaluit mero," idest accensus est caritate. Cant. 2: "Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinavit in me caritatem." Cella vinaria est Ecclesia, ubi propinatur ca-

lidum vinum sanguinis Christi ad accendendum corda dilectione Dei et proximi. De tertio Psal. 103: "Vinum laetificat cor hominis," Eccles. 31: "Exultatio animae et cordis vinum moderate potatum," idest sanguis Christi cum mensura fidei. Cant. 1: "Botrus Cypri dilectus meus mihi:," quia scilicet sumo cum suo sanguine dulcedinem spiritualis laetitiae ad obliviscendum dolorem praesentis miseriae. Prov. 31: "Date siceram moerentibus, et vinum his qui amaro sunt animo; bibant et obliviscantur egestatis suae," Tertio potest considerari sanguis Christi ut sacrosanctum mysterium Ecclesiae, idest, ut res sacra et secreta, in qua magna virtus Dei est abscondita: et secundum hoc habet tres effectus supernaturales. Daemones enim triumphat, gratiam imperat, in bona vita conservat donec ad vitam aeternam perducatur. De primo Exod. 12: "Cum viderit Dominus sanguinem agni in superliminario," idest in mente fidei, "non sinet percussorem ingredi domus vestras, et laedere." Chrysostomus: "Hic sanguis abigit daemones, et longe facit esse." 1 Epist. Machab. 6: "Ostenderunt elephantis sanguinem uvae et mori ad acuendos eos in praelium." Multo magis ergo per sumptum sanguinem Christi vincuntur spirituales inimici. Apocal. 12: "Factum est praelium etc." Et post: "Ipsi vicerunt eum propter verbum testamenti, et propter sanguinem agni." De secundo 1 Petr. 1: "In aspersione sanguinis Jesu Christi gratia vobis:," ad Febr. 12: "Accessistis ad montem Dei, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel:," quia scilicet sanguis Abel clamat ad Deum vindictam, sanguis Christi postulat et impetrat gratiam. Bernardus: "O sanguinem Christi summe reverendum, in altari poculum, in cruce pretium, in caelo pro nobis ad patrem advocatum." De tertio Joan. 6: "Nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobismetipsis: quod si biberitis, bonam vitam habebitis." Levit. 17: "Anima omnis carnis in sanguine est:," anima, idest vita. Philosophus: "Corruptio et senectus non nisi paucitas sanguinis est; et postquam corpus caruerit, corrumpitur corpus." Hinc multi moriuntur propter vacuitatem sanguinis. Sicut itaque in sanguine nostro vita est corporalis, sic in sanguine Christi conservatio vitae spiritalis, et perductio ad statum vitae immortalis. Joan. 6: "Qui bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam."

CAPUT XXXI.

De consideratione Sanguinis Christi tertio modo, ut a fidelibus spiritualiter sumitur.

"Patres nostri omnes eundem potum spirituales biberunt," Cor. 10. Augustinus: "Biberunt potum eundem spirituales quem et nos, corporalem vero alterum: quia aqua quae fluxit de petra, fuit signum sanguinis Christi, quem nos etiam spiritualiter bibimus: Tertio modo consideratur sanguis Christi ut praeter Sacramentum a salvandis spiritualiter bibitur. Et circa hoc possunt tria inquiri. Primo locus ubi iste potus invenitur secundo usus ad quem quaeritur: tertio suavitas gratiae, quae de uso ejus exoritur. Primo quaeritur quis sit locus, ubi potus spiritualis sanguinis invenitur. Ad hoc dicendum, quod tot sunt loca, quot Christi vulnera. Psal. 77: "Percussit petram, et fluxerunt aquae." Sicut ex foraminibus petrae aquam Judaei, sic fideles ex vulneribus Christi hauriunt spirituales ejus sanguinem. Zach. 3: "quid sunt plagae istae in medio manuum tuarum?" Responsio, ut scilicet sugamus ex eis sanguinem spirituales. Isai 12: "Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris," idest de vulneribus Jesu Christi sanguinem spirituales ad sitim malorum extinguendam per piam passionis meditationem. Sed ad quid est vulnus lateris? Isai. 40: "Filii tui de longe venient, et filiae tuae de latere surgent." Glossa "quia perforato in cruce latere Christi, effluxit sanguis redemptionis. Filii ergo de longe venient, quia electi de peccatis poenitentiam agent, et filiae de latere surgent, quia devotae animae de vulnere lateris Christi spirituales devotionis sanguinem bibent per piam passionis meditationem." Hinc in locis a dextris crucifixi dipingitur puella hilari vultu et pulchra facie et coronata, designans Ecclesiam, quae sanguinem Christi reverenter in calice suscipit, et a sinistris synagoga oculis panno ligatis tristi facie inclinans caput, et corona decidente, quae ipsum sanguinem fundit: et adhuc contemnit in quo figuratur, quod haec, et omnis mortaliter peccans tria bona perdit: scilicet lumen gratiae, gaudium conscientiae, coronam gloriae. Hinc dicitur Thren. 5: "Vae nobis, quia peccavimus: ideo, obtenebrati sunt oculi nostri, moestum factum est cor nostrum cecidit corona capitis nostri." Puella in dextris sanguinem Christi in calicem suscipit, quia fidelis anima cor mundum vulneribus Christi applicans, sanguinem ejus spiritualiter cum omni devotione sumit, unde lumen in cordis gaudium et aeternae gloriae